

Can Manyé

AJUNTAMENT D'ÀLELLA

Diputació
Barcelona

Generalitat
de Catalunya

El silenci és el rerefons on es projecta la potència de la paraula. És la seva condició indispensable malgrat la seva naturalesa profundament diferent. No hi pot haver paraula en el soroll verbal o mental. Desconfiem sovint de la paraula per la seva capacitat manipulatòria. En tenim proves constants i fefaents en els discursos que emeten la majoria d'àmbits de poder. En força ocasions, el que semblen arguments racionals, nobles i dignes oculten i disfressen els interessos més inconfessables. Però el silenci també pot ser un instrument de manipulació o un dels seus efectes. Pensem en la dissortada propensió habitual en totes les dictadures de silenciar al dissident o de censurar i ensinistrar la producció cultural. El silenciós dins del grup, per exemple, suscita una intriga que pot ser utilitzada en benefici propi. En definitiva, el significat del silenci està condicionat en bona mida pel context on se situa i la seva valoració pot ser positiva o negativa depenent de les circumstàncies. D'igual manera, no resulta en absolut idèntica la dicotomia silenci-paraula o silenci-so que la del silenci-soroll. No obstant la seva diversitat de significats i valoracions, el silenci sembla menys manipulatiu que la paraula. Sense silenci no hi ha paraula, com dèiem abans, però sense paraula pot haver-hi silenci. Aquest darrer precedeix i succeeix l'existència de l'individu. La paraula com a expressió de la vida humana està abraçada pel silenci en el seu principi i en el seu final. La paraula i la vida no serien més que un parèntesi dins del silenci. El seu caràcter preliminar i conclusiu fa que ens sembli més consistent, més permanent que la paraula i fa que ens pugui inspirar més confiança que aquesta. També ens dóna confiança perquè sovint som conscients dels límits de les paraules i dels conceptes que vehiculen. Gairebé sempre som presoners de les idees que ens fem de les coses. Com afirmen diversos corrents

espirituals de l'orient, els conceptes-paraules encapsulen la realitat i no donen compte correctament del corrent continu i canviant dels esdeveniments. Tampoc són capaces, a vegades, de donar compte de la infinitat de matisos que componen allò que és concret i únic per la seva tendència a crear categories generals. El silenci seria, doncs, la riba ferma des d'on ser conscient del continu flux mental i emotiu del psiquisme segons els principis bàsics de moltes de les pràctiques meditatives. Precisament pel seu caràcter no verbal i no discursiu el silenci permet transcendir, ultrapassar, les mancances de les paraules, permetent que aflori a l'experiència un present de plenitud gràcies a l'atenció degudament focalitzada en cada instant del propi procés psíquic; gràcies a buidar-se d'allò que és accessori, sorollós. Buidant-nos ens omplim. La paraula defineix, acota, estableix una rotunda diferenciació entre el subjecte que parla i el món que és objectivat quan és descrit. L'atenció en el silenci és unitiva i aboleix, ni que sigui momentàniament, aquesta vella dicotomia entre subjecte i objecte, permetent-nos fondre amb el què estem vivint, com sovint experimenten els artistes en el seu treball creatiu. Crear és, potser, meditar actuant sobre la matèria des del silenci interior. L'art es pronuncia sobre l'home i el món, sobre el que és real i sobre el que és somiat. És equiparable a la paraula. En aquest sentit, l'obra que més autènticament representa el silenci és aquella que no ha nascut, aquella que no existeix; però tot i resultar força sorprenent, és perfectament lícit parlar amb paraules o amb les obres d'art sobre el silenci. De tota manera, si es vol comprendre de debò el tarannà del silenci, el millor que podem fer és callar. El silenci que no s'ha sedimentat en el fons de l'ànima pot acabar resultant un posat o una impostura. Més que parlar sobre el silenci el que seria bo és aprendre a callar.

Necessitem el silenci. Vivim immersos en un món ple de soroll, d'informació, de dades, de missatges. Aquest excés verbal, aquesta contaminació acústica, fa indispensable, més que mai, el silenci. Necessitem la pau interior que ens aporta. El silenci ens familiaritza amb la mort inevitable, que és el silenci total i definitiu. Fa que puguem intuir fins a cert punt la seva naturalesa. Significa una *preparatio mortis* que, paradoxalment, permet apreciar i viure amb profunditat el caràcter efímer i limitat de la vida humana i alliberar-se de la por a desaparèixer. De la mateixa manera que el món actual nega el silenci, també nega la mort perquè l'un i l'altra van molt lligats. Potser fent front a ambdues realitats, assumint-les radicalment, la nostra vida seria diferent i més plena. Viure el silenci és, potser la millor manera que tenim per fer-nos una idea de l'eternitat entesa com l'absència de temporalitat. En una estona de silenci (tot i estar incrustada en el temps) el primer minut i l'últim tenen idèntic caràcter. En el seu transcurs no es produeix cap mena de narrativitat o seqüencialitat i això fa que els seus components indiferenciats l'acostin per similitud a la qualitat d'allò no-creat, que estaria fora de la successió inexorable dels esdeveniments. Es tractaria, doncs, d'una analogia, no només perquè el silenci absolut és impossible d'assolir en el temps vital (sempre hi haurà l'opac batec del cor i el lleu murmurí de la respiració) sinó perquè el silenci invoca l'essència des de l'existència i ambdues realitats són radicalment distintes. Aquesta aparent conjunció paradoxal d'esferes antitètiques faria palès allò que molts poetes i místics anomenen *l'inefable*, és a dir, allò que no es pot explicar amb paraules.

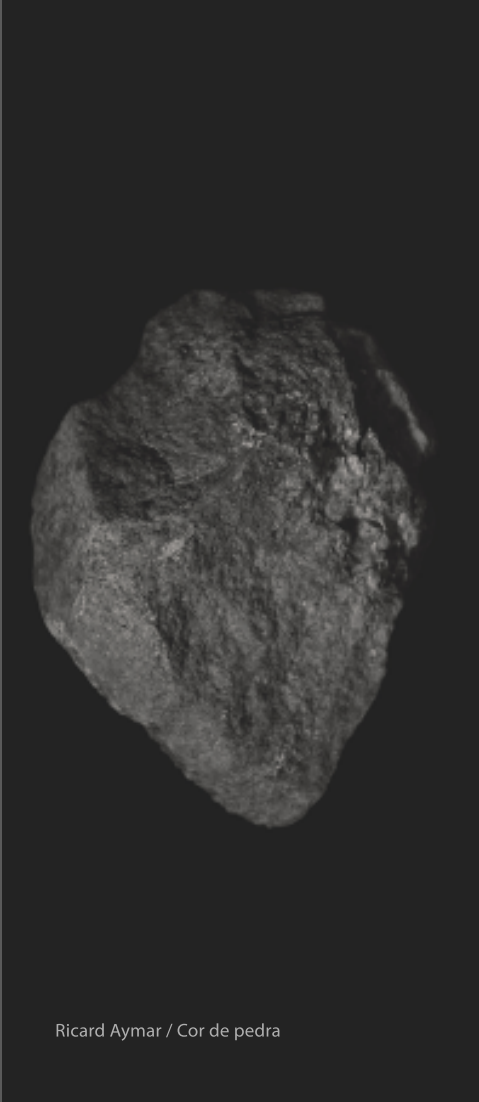
Ignasi Villares

Carme Garolera / Silenci

Albert Bayona / Las Saladas

Ricard Aymar / Cor de pedra

Félix Blume / Silencio

Jordi Tolosa / en un principio